

ÚSTAV PRO ČESKOU LITERATURU AV ČR, v. v. i.

Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1

+420 234 612 111

literatura@ucl.cas.cz

www.ucl.cas.cz

TISKOVÁ ZPRÁVA: V Ústavu pro českou literaturu AV ČR vychází nový titul
Kritické hybridní edice: **SLEZSKÉ PÍSNĚ PETRA BEZRUČE**

Praha, 12. 2. 2016

Jako nový titul Kritické hybridní edice vychází v těchto dnech publikace *Slezské písně Petra Bezruče*, kterou edičně připravili Michal Kosák a Jiří Flaišman, pracovníci Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Vydání v Kritické hybridní edici, kterou spoluvydává nakladatelství Akropolis, spojuje knižní čtenářské vydání a elektronickou vědeckou edici na DVD. Propojení knižní a digitální edice tak představuje inovativní model publikování sebraných spisů i vybraných základních děl české literatury. Nová edice *Slezských písní Petra Bezruče* po padesáti letech nově reviduje veškerý relevantní a přináší nový materiál, čímž vytváří předpoklad pro další vědecký výzkum.

Slezské písně Petra Bezruče, edičně připravili Michal Kosák a Jiří Flaišman ve spolupráci s Kristýnou Merthovou. Grafická úprava Markéta Jelenová. Softwarové řešení digitální edice na DVD zpracoval Karel Klouda a firma inSophy, s. r. o., Praha. Vydal Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i. (Na Florenci 3/1420, 110 00 Praha 1, www.ucl.cas.cz) ve spolupráci s nakladatelstvím Filip Tomáš – Akropolis (5. května 1338/43, 140 00 Praha 4, www.akropolis.info).

Kritická hybridní edice vychází za laskavého přispění **Ministerstva kultury ČR**. Projekt Kritické hybridní edice je realizován ve spolupráci s **Památníkem národního písemnictví v Praze**. Vydání Slezských písní vzniklo ve spolupráci se **Slezským zemským muzeem (Památníkem Petra Bezruče)**.

Další připravované svazky KHE:

Sv. 2 / **Dílo Karla Hlaváčka**

Sv. 4 / **K. H. Mácha: Máj**

Sv. 5 / **K. J. Erben: Kytice**

Třetí svazek **Kritické hybridní edice – Slezské písně Petra Bezruče** – přináší v knižním čtenářském vydání nově revidovaný text této jediné Bezručovy sbírky a v elektronické vědecké edici veškeré varianty textu básní. Knižní čtenářské vydání se opírá o znění Slezských písní z prosince roku 1928, tedy o nejširší podobu sbírky z období před tím, než autor podrobil text svých básní plošným úpravám, které vedly k jejich výraznému uměleckému znehodnocení. Básně ze Slezských písní, které nejsou součástí zvoleného základního vydání, nalezne čtenář v komentáři. – Elektronické vědecké vydání (na přiloženém DVD) obsahuje obrazovou podobu a přepis všech relevantních zjištěných rukopisů, jež byly dosud reprodukovány jen výběrově a nedostatečně, dále znění časopiseckých otisků, předcházejících zařazení básně do knižního

celku, a znění básní v knižních vydáních Slezských písní od prvního souboru s titulem Slezské číslo (1903) do posledního vydání, na němž se autor ještě podílel (1958). Proměny kompozice sbírky, která v prvním knižním vydání obsahovala méně než tři desítky básní a ve své konečné podobě se rozrostla takřka trojnásobně, zachycuje samostatný přehled. Proměny textů zachycuje nejen kritický aparát, ale i nový segment zobrazující odlišnosti mezi po sobě následujícími texty. Součástí edice je i shrnutí životních osudů a vydavatelské historie Slezských písní, přinášející množství dokumentárního obrazového materiálu. Edici doplňuje ediční komentář soustředující se primárně k historii textu. Po bezmála padesáti letech se tak dostává čtenářům do rukou nově pořízené čtenářské i vědecké kritické vydání sbírky. – Čtenářské vydání Slezských písní vychází současně jako e-kniha (bez elektronické vědecké edice).

Kritická hybridní edice se zaměřuje na vydávání textů novočeské literatury. Spojuje **knižní čtenářské vydání** kriticky ověřeného textu a **vědeckou elektronickou edici** na přiloženém DVD. Ta obsahuje veškeré dochované tištěné i netištěné, dokončené i neúplné verze textů (rukopisy jsou k dispozici též jako faksimile i jako transkripce), doplněné edičním aparátem, jenž zahrnuje i tzv. synoptický záznam variant. Zpřístupňuje (jako v případě F. Gellnera a K. Hlaváčka) buď kompletní autorovo textové dílo, včetně korespondence, reprodukcí výtvarného díla, výběru ze sekundární literatury a dalšího textového i obrazového materiálu, nebo jen jedno vybrané dílo, které má složitou textovou historii (jako v případě právě vycházejících Slezských písní P. Bezruče či připravovaného vydání Máje K. H. Máchy a Kytice K. J. Erbeny). Elektronická aplikace na přílohovém DVD umožňuje nahlížet jednotlivé texty z jejich vývojového hlediska, vyhledávat v nich a třídit

celek díla podle žánrů, příslušnosti k celkům (sbírkám) či chronologicky. Vybrané dokumenty jsou přístupné i prostřednictvím časové osy zachycující důležité mezníky autorova díla i života.

Náhledy elektronické vědecké edice KHE:

zpět domů nápověda ediční poznámka použité zkratky

PETR BEZRUČ SLEZSKÉ PÍSNĚ

KHE

1927 1927

Slezské písně vycházejí v bibliofilské edici Zodiak Svatopluka Klíra v Kladně (H); dřevořezy a obálka Ferdiš Duša, grafická úprava Karel Dyrynk.

Obálka

Titulní list

Frontispis

Ilustrace (s. 41)

Ilustrace (s. 83)

Ilustrace (s. 119)

poezie vývoj textů kompozice vyhledávání časová osa

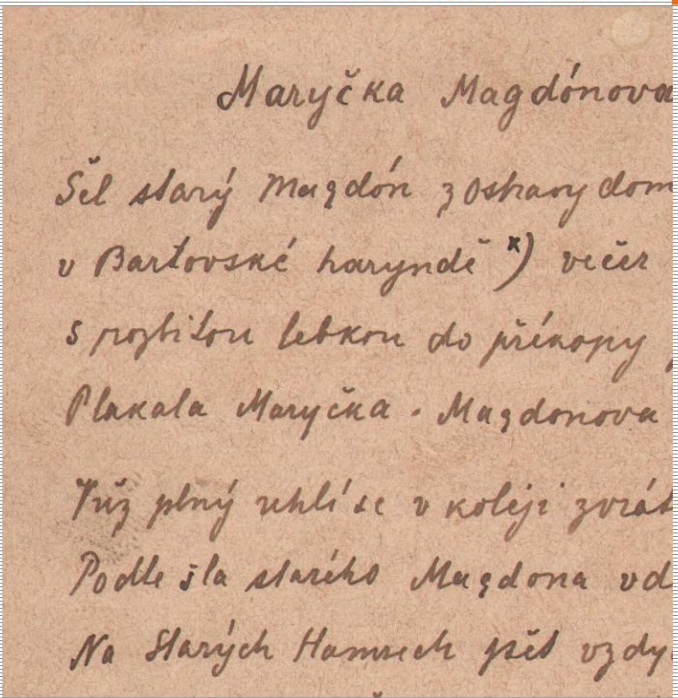
Časová osa – informace o životě a díle P. Bezruče

zpět domů nápověda ediční poznámka použité zkratky

PETR BEZRUČ SLEZSKÉ PÍSNĚ

KHE

< k textu | listy: 1 | 2

Maryčka Magdónova
 Šel starý Magdón z Ostravy dom
 v Bartovské haryndě*) večer
 s rozbitou lebku do přikopy,
 Plakala Maryčka - Magdónova
 Tůž plný uhlí se v koleji zvrát
 Podle šla starého Magdóna vd
 Na Starých Hamrech před vzdy

Maryčka Magdónova.
 Šel starý Magdón z Ostravy dom,
 v Bartovské haryndě*) večer se stavil,
 s rozbitou lebku do přikopy pad.
 Plakala Maryčka Magdónova.
 Vůz plný uhlí se v koleji zvrátil.
 Podle šla starého Magdóna vdova <.[.]
 Na Starých Hamrech před vzdychalo sirot,
 nejstarší Maryčka Magdónova.
 Kdo se jich ume a kdo jim dá jíst?
 Budeš jim otcem a budeš jim matkou?
 Mysliš, kdo doly má, má srdce taky,
 tak jak ty Maryčko Magdónova?
 Do Venger les táhne markýze Géra.
 Otcově*) kůž v jeho robili dolech,
 amí si vzě širok do kámu dřva,
 co pr-(nečít.)-(av)š, Maryčko Magdónova?

poezie vývoj textů kompozice vyhledávání časová osa

Zobrazení rukopisu s transkripcí (př. Maryčka Magdónova)

zpět domů nápověda ediční poznámka použité zkratky

PETR BEZRUČ SLEZSKÉ PÍSNĚ

001. A. V. C. B. 1. v. 1.

	Aa	A	B1	C1	B2	C2	B3	G	D1	D2	D3	H	D4	D5	D6	J	D7	K	L	D8	M	D9	D10	N	D11	D12	D13	E1	E2	E3	E4	F1	E5	F2	P
70.000			Červený květ																																
1864-1904			Hanácká ves																																
Bernard Zár			Kyjov																																
Bezě mne a se mnou			Pleň																																
Blendovice			Pumlov – I																																
Chycený drozd			Pumlov – II																																
(Co v srdcích prostých lidí...			Národní maškaráda																																
Červený květ			Papírový Mojžíš																																
Čtenáři veršů			Jedna melodie																																
Dědina nad Ostravicí			Jen jedenkrát																																
Den Palackého			Ondráš																																
Děrné			Návrat																																
Didus ineptus			Kantor Halfar																																
Domaslovice			Setkání																																
Dombrová I (Jáme Moravci...			70.000																																
Dombrová II (Než v Dombrově...			Konklec																																
Dragon Hanyš Blendovský			Ova hrobnici																																
Druhý běh			Dědina nad Ostravicí																																
Ova hrobnici			Blendovice																																
Dvě dědiny			Tošonovice																																
Dvě mohyly			Maryčka Magdónova																																
Hanácká ves			Bernard Zár																																
Haně Kvapilové			Pole na horách																																
Hanyš Horehled			Pětváld																																
Hölderlin nad Neckarem			Dvě dědiny																																
Hrabyň			Vrbice																																
Hradec – Podolí			Ligotka Kameřalna																																
Hučín			Žermanice																																
Mýla ve mýlně			Chycený drozd																																
Já			Sviadnov I																																
Jedna melodie			Sviadnov II																																
Jen jedenkrát			Rybníky za Paskovem																																
(Jest jině práce třeba)			Ostrava																																
Kalina I (Kde jsi vzala, švarná...			Z Ostravy do Těšína																																
Kalina II (Na hrobech kozáckých...			Michalkovice																																
Kalina III (Nad vodou stojíš...			Leonidas																																
Kantor Halfar			Kdo na moje místo?																																
Kašlany			Hrabyň																																
Kdo na moje místo?			Puh																																
Konklec			Opava																																
Kovkop			Hučín																																
Krásné Pole			Krásné Pole																																
Kyjov			Smrt Caesarova																																
Labutinka			Já																																
Lažy			Čtenáři veršů																																
Leonidas			Didus ineptus																																
Ligotka Kameřalna			Zem pod horama																																
Markýz Gero			Markýz Géro																																
Maryčka Magdónova			Par nobie																																

E5 : Kantor Halfar

poezie vývoj textů kompozice vyhledávání časová osa

Kompozice – zachycuje pohyb básně ve všech vydáních sbírký

zpět domů nápověda ediční poznámka použité zkratky

PETR BEZRUČ SLEZSKÉ PÍSNĚ

001. A. V. C. B. 1. v. 1.

báseň Pole na horách

porovnání verzí R1 a R2

1088	69	1	8	37	1	2	1	5	1	44	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
R1	R2	R3	B1	C1	B2	B2-R	C2	B3	G	D1	D2	D3	H	D4	D5	D6	J	D7	L	D8	M	D9	D10	N	D11	D12	D13	E1	E2	E3	E4	F1	E5	F2	P
R2	R3	B1	C1	B2	B2-R	C2	B3	G	D1	D2	D3	H	D4	D5	D6	J	D7	L	D8	M	D9	D10	N	D11	D12	D13	E1	E2	E3	E4	F1	E5	F2	P	
604				0	6	7	36		1	5	2	15	1	46	3	0											1	1	0	0					

1-1	Dulavy Jury to pole jsou	Dulavy Jury to pole jsou –	1-1
1-2	(nejchůdší gruntovník po vsi) –	(bohátý goral to po vsi)	1-2
1-3	dva jochy kobzolí za Lysou,	dva mörgy kobzolí pod Lysou,	1-3
1-4	po jejich boku dva ovsy.	po jejich boku dva ovsy.	1-4
1-5	Vyrazí z kobzolí modrý květ,	Vyrazí z kobzolí modrý květ,	1-5
1-6	klas zdvih se od země vzhůry –	slunce klas políbí s hůry:	1-6
1-7	tichý zří jedenkrát úsměv svět	tichý zří jedenkrát úsměv svět	1-7
1-8	na tvaří Dulavy Jury.	retem jít Dulavy Jury.	1-8
2-1	Ušáků jako když nasype	Do hrubé pěsti si vezme rýč,	2-1
2-2	hop a hop – halali huri –	jak slunce nad borem vyjde –	2-2
2-3	Pod mohylou zuby zaskřípe	z večera unaven jak jde pryč,	2-3
2-4	ubitý Dulavj Jury –	jiný tam robotník přijde.	2-4
3-1	Kolem hrbít mury	Kdo to je na poli při práci,	2-5
4-1	mohyla Duř. Jury –	z Beskyd kdy noc táhne šerá?	2-6
5-1	Shasla	Jasní to srnci a ušáci	2-7
6-1	Kup si ho, kup si ho zakrejcar	jasného markýze Géra.	2-8
		Chudobné klasy ti přes pole	3-1
		požerou ušáci všudy –	3-2
		jelen ti vyhrabe kobzole	3-3
		kopyty z kamenné půdy.	3-4
		Juro tak jako by spřežení	3-5
		srdce tvé šlapalo čtvero:	3-6
		Žákony? Jsou? Goral chudobný?	3-7
		Žákony? Jsou? Markýz Géro.	3-8

poezie vývoj textů kompozice vyhledávání časová osa

Vývoj textů – prezentuje změny mezi po sobě následujícími verzemi

„Slezské písně se stávají dílem, jež dnes žije bez násilně vzletného podání například v písničkářských zpracováních, současně textem často parodovaným, zůstávají ovšem dílem přes to vše stále živým. Jsou dílem, které v tomto přehodnocování a též díky pauze dělící nás od masy trivializujících interpretací osvědčuje svou schopnost vnitřní proměnlivosti. Tak jak ubývají a mění se vztahy k původním osobním podnětům a realitě básníka, tak se naopak v čase na dílo vrství další a další významy, a ani ty nezůstávají strnulé, o čemž svědčí množství značně rozdílných, souběžně existujících interpretací sbírky.“

(z předmluvy M. Kosáka a J. Flaišmana)

Z hlasů o Petru Bezručovi a jeho Slezských písních:

„Bludný, chmurný balvan, zanesený jakoby náhodou do zcela odlišného prostředí, klesající velkou svou vnitřní tíhou hluboko do půdy naprosto jiného složení, nesoucí v hlubokých svých rýhách stopy větrů a bouří vzdálených končin.“

Arne Novák (1907)

Drahý pane,

děkuji Vám za Váš krásný dar i za laskavá slova, která jste vepsal do své knihy. Listoval jsem v ní znova a znova a zase tak kupodivu silně mne v ní všechno chytá. Přemýšlím o tom, proč jest tomu tak, hledím si to zúčtovat a nedocházím než toho výkladu, že jest to dokonalé ve svém zrodě i způsobu.

A já nemiluji v umění a v poezii nic než a jedině právě to: dokonalost ve svém zrodě a způsobě. Nalezl jste pro určité city a stavy i situace slovo definitivní, ražené jako krásná čistá mince. Nic zbytečného a nutnost sama: v tom je ten dojem krásy a stylu.

A taková dokonalá ryzí mince může ležet staletí a tisíciletí v zemi a země jí nic neublíží; přijde potomek, nalezne ji, zdvihne k slunci, očistí ji a pokloní se před ní, poněvadž jest svým způsobem dokonalá jako ono.

Všechno ostatní kromě takové dokonalosti jest v životě opravdu hloupost a pošetilost.

Tak se mně zdá, že může přijít doba, které budou dalekou a nejasnou pohádkou boje národní a plemenné, které inspirovaly Vaše verše – ale i pak zůstane a přetrvá dokonalost Vašich veršů, sevřená ryzí hutnost Vašeho kovu, z něhož jste je lil, jeho přísný spád hudební. Napsal jste věci dokonalé ve svém způsobu – není nic jiného v umění než to.

Ostatní je lež a stín.

Buďte zdrav a mějte ještě jednou můj upřímný dík.

F. X. Šalda Petru Bezručovi (1910)

„Petr Bezruč je básník ryze moderní, u něhož vedle inspirace převážně pracuje také mozek a jenž s neobyčejnou prozřetelností, jaké je schopna pouze největší inteligence, vybírá a zamýšlenému účinku podřizuje výrazové prostředky.“

Miloslav Hýsek (1934)

Petr Bezruč o sobě:

„Pane doktore, nemyslete si, že bych, třeba napíšu báseň za 5 minut, psal lehce. Já nevím, to vždy jako by chamsin šel mojí duší (sit venia!), myšlenky se hrnou jako bystriny z hor, já nestačím chytat slova a myšlenky a pak jsem půl hodiny vždy jako spálený. Myslím, kdybych napsal 5 takových básní jako Škaredý zjev a Mar. Magd. po sobě, že by mne mohli vézt zrovna do Černovic. – Jednou jste o mně řekl v tom konfiskovaném čísle, že jsou to práce mohutné a vášnivé. Prvé je pochvala, druhé jest pravda, jenže mne to spaluje jako vašeň pijáka neb karbaníka. – Či je tak u všech autorů co píšou verše? Není to sladkým řemeslem.“

Petr Bezruč Janu Herbenovi (1899)

Další elektronické ediční projekty ÚČL AV ČR

Česká elektronická knihovna / www.ceska-poezie.cz

Česká elektronická knihovna – Poezie 19. a počátku 20. století zpřístupňuje **1700** básnických knih česky psané poezie 19. a počátku 20. století, přináší kompletní veršované dílo **nejvýznamnějších básníků české novodobé literatury** (např. K. H. Mácha, K. J. Erben, K. Havlíček Borovský, J. Neruda, J. Vrchlický, O. Březina). Nabízí možnost fulltextového i strukturovaného **vyhledávání** v obsažených textech a poskytuje **nástroje pro analýzu textu** (statistiky, abecední a frekvenční slovníky apod.). U řady titulů nabízí vedle textu knih i jejich **obrazovou podobu**.

Edice E / www.ucl.cas.cz/edicee

Edice E přináší převážně kolektivní starší publikace, na jejichž vzniku se v posledních více jak šedesáti letech podíleli pracovníci Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Edice přináší sborníky konferenční, strojopisné a kongresové, antologie jako např. **Výbor z české literatury od počátků po dobu Husovu** či **Avantgarda známá a neznámá**, soubory děl jako **Spisy Vladislava Vančury**, **Soubor díla F. X. Šaldy**, **Spisy K. H. Máchy** či **Spisy Jiřího Wolкера** dále např. čtyřsvazkové **Dějiny české literatury** či bibliografické, slovníkové a ediční příručky. Publikace jsou zveřejňovány ve formátu PDF. V několika případech obsahuje edice i publikace ve formátu ePUB, např. sborník K historii Ústavu pro českou literaturu nebo román **Vladislava Vančury Marketa Lazarová**. Edice je budována od roku 2007.

Více na stránkách Edičního a textologického oddělení:

<http://www.ucl.cas.cz/cs/oddeleni/oddeleni-edicni-a-textologicke>

Další informace

Mgr. Jiří Flaišman, Ph.D. flaisman@ucl.cas.cz mob.: 607 251 707

Mgr. Michal Kosák, Ph.D. kosak@ucl.cas.cz mob.: 724 070 430